

A Partnership of Equals?

a critical discourse analysis of the Joint Africa-EU Strategy

Abstract

The legacy of colonialism has been, and continues to, evoke debates and discussions in the postcolonial society. These discussions cover aspects of colonialism ranging from the historic colonial deeds to its lingering impact. Therefore, they tend to be distinguished by the complexity and diversity that characterizes the subject of colonialism.

Actions taken to abolish the colonial rule and its implications have been extensive. Yet, many postcolonial scholars claim that the repercussions of colonialism are still present and remain prevailing, which they argue is partly made possible by the postulates of liberalism. With this in mind, the matter of postcolonialism in the modern era presents intriguing questions and puzzles.

This study of ours aims to illustrate this phenomena by investigating the Joint Africa-EU Strategy (JAES); a cooperation project sending the African Union (AU) and the European Union (EU) on a converging path to a partnership of equals and highlighting the commitment of establishing a mutually favorable and equal relationship.

However, the question being raised in light of these ambitions is whether or not, and to what extent, the JAES partnership demonstrates not only liberal rhetorics and views but also postcolonial elements. Through the exercise of Critical Discourse Analysis (CDA), and more precisely discourse semantics, our study has found that the discourse of JAES demonstrates postcolonial tendencies - although to a limited extent. Additionally, the dialectical-relational approach founded by Norman Fairclough extends our conclusion; assuming a correlation between social practice and discourse, the JAES partnership as a whole, and not just its discourse, can be said to inhabit postcolonial tendencies.

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
1.1 Problemdiskussion	6
1.2 Bakgrund	7
1.2.1 Afrikas koloniala historia	7
1.2.2. The Organisation of African Unity (OAU) och African Union (AU)	9
1.2.3 The Joint Africa-EU Strategy (JAES)	10
1.3 Syfte och frågeställningar	11
1.4 Övergripande avgränsningar	12
1.5 Tidigare forskning	12
2. Teoretiskt perspektiv	15
2.1 Centrala begrepp	15
2.2 Postkolonial teori	16
2.2.1 Postkolonial kritik	16
2.2.2 Kolonialism och västerländsk suveränitet	17
2.2.3 Postkolonialism i nutida kontext	18
2.2.4 Postkolonialism och diskurs	18
3. Metod och material	19
3.1 Metodologisk inriktning och avgränsning	19
3.1.1 Kritisk diskursanalys (CDA)	19
3.1.2 Diskurssemantik: Nyckelord	20
3.1.3 Faircloughs dialektisk-relationella modell	21
3.1.4 Reflektion av metodval	22
3.2 Material	23
3.2.1 Avgränsningar	23
3.2.2 Material för analys	23
3.2.3 Reflektion av materialurval	24
4. Analys	25
4.1 Analys av officiella dokument och uttalanden	25
4.1.1 JAES 2017	25
4.1.2 FAP 2007	27
4.1.3 SAP 2010	28
4.1.4 ADMM 2014	29
4.1.5 SOTU 2018 och MM 2019	29
5. Slutsats, diskussion och vidare forskning	30
5.1 Slutsats och diskussion	31
5.2 Vidare forskning	32
Referensförteckning	34

Förkortningar

ADMM 2014 = Action Document for Support to Africa-EU Migration and Mobility Dialogue

AU = the African Union, Afrikanska unionen

AUC = the African Union Commission, Afrikanska unionens kommission

AUPG = the AU Partners Group

AU PSC = the AU Peace and Security Council

CDA = Critical Discourse Analysis, kritisk diskursanalys

EC = the European Commission, Europeiska kommissionen

EP = the European Parliament, Europeiska parlamentet

ER = the European Council, Europeiska rådet / Council of the European Union, Europeiska unionens råd

EU = the European Union, Europeiska unionen

FAP 2007 = the First Action Plan 2008-2010

FN = Förenta Nationerna

JAES = the Joint Africa-EU Strategy

JAES 2017 = the Joint Africa-EU Strategy

MM 2019 = Ministermöte EU-Afrikanska Unionen, 21-22 Januari 2019

OAU = the Organization of African Unity

PSC = the EU Political and Security Committee

RECs = Regional Economic Communities

SAP 2010 = the Second Action Plan 2011-2013

SOTU 2018 = State of the Union 2018

“It is a **partnership of equals** in which we support each other, help each other to prosper and make the world a safer, more stable and more sustainable place to live.”

Jean-Claude Juncker

President of the European Commission (2014-2019)

African Union–European Union Summit

Abidjan, 27 November 2017 (EC 5)

1. Inledning

Detta kapitel inleds med en problemdiskussion som introducerar studiens övergripande forskningsproblem på en hög abstraktionsgrad. Problemdiskussionen inleds med ett fokus på suveränitet och följs sedan upp med kolonialismens spår, för att sedan presentera själva forskningsproblemet. Därefter följer ett avsnitt som introducerar bakgrund och relevanta aktörer. Efter dessa två introducerande och övergripande avsnitt följer avsnitt som förklarar studien mer specifikt genom att presentera dess syfte och frågeställningar, avgränsningar samt tidigare forskning och de vetenskapliga bidrag den genererat.

1.1 Problemdiskussion

Den suveräna makten är ett fenomen som associeras med samtida internationella relationer såväl som historiska internationella förhållanden. Thomas Hansen Blom och Finn Stepputat (*Sovereign Bodies: Citizens, Migrants, and States in the Postcolonial World*, 2005) skriver att den historiska dominanta kontrollen över den 'icke-Europeiska världen' såväl som kapplöpningen för handelsfördelar och territoriella expansioner var centrala faktorer i bildandet av den suveräna makten. Den västerländska ordningen proklamerades därmed vara överordnad övriga system; koloniala områden ansågs sakna civiliserade praktiker och präglades i stället av våldsamhet, straffrihet och en icke-utbildad befolkning. Exempelvis beskrevs afrikaner i termer av 'sub-humans' och ansågs därmed vara i desperat behov av västerländsk vägledning och kontroll (s. 9, 19-20, 24).

“Either sovereignty means nothing, or it means supreme power separate and transcendent—not at the peak but above the peak—and ruling the entire body politic from above. That is why this power is absolute (ab-solute, that is non-bound, separate) and consequently unlimited” (Hansen Blom & Stepputat 2005, s. 6).

Vidare betonar författarna att den koloniala statens spår, och över huvud taget kolonialism som en enväldig kultur, fortfarande går att utläsa i nutida postkoloniala samhälle (Hansen Blom & Stepputat 2005, s. 27).

Det samtida liberala och internationella samfundets avståndstagande från kolonialism proklamerar frekvent. Dock kvarstår det faktum att koloniala visioner och praktiker historiskt sett har realiserats. Dess historiska närvaro skapar därmed funderingar och frågor kring huruvida närvarande dess spår är i dagens postkoloniala ordning. Hur pass långtgående och gällande är konsekvenserna? Precis som nämnt i ovanstående stycke är detta en begrundan

många forskare och författare belyst i diverse vetenskaplig litteratur. Detta bestående intresse påvisar därmed forskningsproblemets fortsatta betydelse och relevans.

Frågorna kring den postkoloniala kontext som präglar nutida samhällsordning fångar inte endast forskares uppmärksamhet, utan är även intressanta för den enskilde samhällsmedborgaren vars liv i allra högsta grad påverkas av rådande kontext och ordning. Medborgarens fördjupade förståelse och kännedom kring denna kontextuella påverkan kan i förlängningen främja samhällsutvecklingen genom att det kritiska tänkandet förstärks. Således kan det motiveras att problemet påvisar utomvetenskaplig relevans (Esaiasson et. al, *Metodpraktikan* 2017, s. 32).

Problemets relevans begränsas dock inte till den utomvetenskapliga karaktären; trots en omfattande litteratur verkar det vara få studier som undersöker det som denna studie ämnar belysa. I ett av studiens efterföljande avsnitt, 'tidigare forskning', presenteras den vetenskapliga litteratur som behandlar kolonialism, postkolonialism och relationen mellan före detta koloniserade länder och koloniala makter. Denna vetenskapliga litteratur genererar förvisso en god förståelse, men inget verk eller artikel ger en adekvat eller heltäckande analys av det som denna studie syftar svara på. Med detta i åtanke kan det konstateras att det även existerar en inomvetenskaplig relevans; forskningen kan föras framåt med hjälp av denna studie (Esaiasson et. al 2017, s. 32-33).

Det övergripande forskningsproblemet som presenterats i denna problemdiskussion, det vill säga kolonialismens fortsatta prägel, kan sammanfattningsvis konstateras vara högst relevant ur både inom- och utomvetenskaplig synpunkt. Dock innebär detta komplexa och omfattande forskningsproblem att dess abstraktionsgrad är otvivelaktigt hög; avgränsningar och konkretiseringar bör tillämpas. Vår studie ämnar således att undersöka detta forskningsproblem, men i form av en fallstudie som belyser ett specifikt fall, närmare bestämt samarbetet Joint Africa-EU Strategy.

1.2 Bakgrund

I nästföljande avsnitt ges en bakgrund gällande den historiska kontexten, utvecklingen och relevanta aktörer.

1.2.1 Afrikas koloniala historia

Den omfattande kolonialiseringen av den afrikanska kontinenten påbörjades under den senare delen av 1800-talet. Före denna tidpunkt var den europeiska kontrollen och inflytandet begränsat till specifika handelsbaser för slavhandel. Efter hand insåg europeerna att Afrika kunde bidra med mer än slavar och intresset för kontinenten växte påtagligt - vilket kom till att

bli starten för en europeisk maktkamp mellan europeiska länder, i synnerhet Frankrike och Storbritannien. I samband med Berlinkonferensen 1884-1885 inrättade de europeiska stormakterna principer för territoriella anspråk och hur Afrika skulle delas upp; i slutändan var det endast Etiopien och Liberia som erkändes som självständiga öar (NE 1). Afrikanska invånare och härskare gjorde försök till aktivt såväl som passivt motstånd, varav några resulterade i uppror - särskilt i samband med boerkriget runt 1900, ett inbördeskrig mellan de vita i Afrika (NE 2).

Det var först under mellankrigstiden som kolonialmakterna successivt började avverka det hänsynslösa utnyttjandet med en mer långsiktig politik som även kom till att, delvis, gynna Afrika. Under den här tidsperioden investerade europeerna bland annat i den afrikanska infrastrukturen i syfte att bygga upp ett modernare näringsliv för kontinenten, medan de tropiska delarna förblev exportör till omvärlden. Parallellt med detta byggde den kristna missionen, med hjälp av statsunderstöd, upp undervisningsväsen och en, relativt primitiv, sjukvård. Även om dessa 'investeringar' till viss del gynnade några afrikanska minoriteter, var det i första hand de koloniala regimernas västerländska intressen som prioriterades. Genom kontakt med undervisningsväsendet ökade motståndet mot kolonialismen i Afrika och en afrikansk nationalitetsrörelse växte fram. Rörelsen genererade sin första framgång år 1922 i samband med att Storbritannien erkände Egypten som en självständig stat.

Den mest påtagliga vändpunkten för kolonialismen blev andra världskriget som resulterade i ett slut för Europas fullständiga världsdominans (NE 2). I augusti 1941 träffades USA:s president Roosevelt och Storbritanniens premiärminister Churchill för att diskutera vilka demokratiska riktlinjer som skulle följa krigsslutet och utgöra grunden för en varaktig fred. Under mötet skapades Atlantdeklarationen som bland annat betonade alla människors lika värde och rätt till självbestämmande - som även kom till att få en betydande roll för utformningen av FN:s stadga och de mänskliga rättigheterna (NE 3; NE 4; SO-rummet 3). Vidare var syftet med Atlantdeklarationen att styrka de västallierade stormakterna, Storbritannien och USA:s, lojalitet och solidaritet gentemot de länder som var ockuperade av axelmakterna under det pågående kriget. Atlantdeklarationen uppfattades också av många länder, i synnerhet kolonier, som ett aktivt ställningstagande för hur de västallierade ansåg att den följande efterkrigstiden skulle utformas (SO-rummet 1; NE 3)

Vid andra världskrigets slut levde en majoritet av världsbefolkningen fortfarande under ett imperialistiskt europeiskt styre och de koloniserade länderna började kräva sina rättigheter till självständighet i enlighet med vad som uttalats i Atlantdeklarationen. Samtidigt började de imperialistiska idéerna förkastas i flera delar av västvärlden som ansåg att det motsägelsefullt av de europeiska kolonialmakterna att å ena sidan hävda folks rätt till självständighet och frihet

från nazistiskt förtryck, men å andra sidan utöva makt och förtrycka sina egna kolonier (NE 3; SO-rummet 2).

Avkolonialiseringen pågick officiellt fram till 1970-talet, då Belgien och Portugal slutligen gav upp sina kolonier i Kongo (Kinshasa) respektive Angola och Moçambique (SO-rummet 3; NE 5). Genom avkolonialiseringen blev Afrika, med sin tidigare koloniala status, politiskt självständigt i juridisk bemärkelse (NE 5).

I stora drag utgjorde kolonialismen ett hinder för en potentiell naturlig utveckling i Afrika. Därmed är arvet från kolonialtiden, och den medförda exploateringen, den grundläggande orsaken till den fattigdom och andra omfattande svårigheter som råder i delar av Afrika idag (NE 2). Flertalet av kolonierna som blev självständiga under efterkrigstiden var dåligt förberedda för självbestämmande. Majoriteten av den inhemska befolkningen saknade utbildning och erfarenhet av demokratiska processer. Under kolonialtiden hade de territoriella gränserna tillkommit genom kolonialmakternas konstgjorda uppdelning av landytan sinsemellan - utan hänsyn till folkens kultur, historia och etnicitet. Detta innebar existerande motsättningar mellan olika folkgrupper i kolonierna, vilket resulterade i att efterkrigstidens avkolonisering i många fall fick våldsamma utfall som följdes av andra krig (NE 2; SO-rummet 1 - kolonial frigörelse). Genom detta har Afrikanska länder haft svårt att bevara sin legitimitet och hävda sig på den globala arenan (NE 5).

Detta väcker tankar om huruvida avkoloniseringen kan betraktas som fullföljd och framgångsrik. Trots att Afrika juridiskt sett har en självständig status innebär det inte nödvändigtvis att kontinenten blir bemött i enlighet med detta på den internationella arenan.

1.2.2. The Organisation of African Unity (OAU) och African Union (AU)

År 1963 bildades Afrikas första kontinentala institution sedan självständigheten - the Organisation of African Unity (OAU). Målet med organisationen var att ena den afrikanska kontinenten och att etablera sig som en självständig aktör på det globala planet. En särskilt viktig ambition inom organisationen var att eliminera alla kvarlevor från kolonialtiden (AU 1); organisationens stadgar löd enligt följande:

- To promote the unity and solidarity of the African States;
- To coordinate and intensify their cooperation and efforts to achieve a better life for the peoples of Africa;
- To defend their sovereignty, their territorial integrity and independence;
- To eradicate all forms of colonialism from Africa;

- To promote international cooperation, having due regard to the Charter of the United Nations and the Universal Declaration of Human Rights.

OAU gjorde det möjligt för medlemsstaterna att samordna sina ståndpunkter i frågor av gemensamt intresse för kontinenten i internationella forum och därmed försvara Afrikas intressen samt suveränitet och legitimitet (AU 1).

År 1999 utfärdades Sirte-deklarationen där stats- och regeringschefer för OAU uppmanade att det skulle inrättas en Afrikansk Union (AU) som skulle ersätta och vidare fördjupa OAU:s arbete. Syftet med förändringen var att påskynda integrationsprocessen för den afrikanska kontinenten på den globala politiska arenan. Beslutet att ersätta OAU med AU var resultatet av ett samförstånd mellan medlemsländerna som menade att det fanns ett behov av att omdirigera uppmärksamheten från kampen för avkolonisering, som var OAU:s huvudfokus, till ökade globala samarbeten och integration av afrikanska stater i syfte att driva Afrikas tillväxt och ekonomiska utveckling (AU 1). Med hänsyn till detta är AU:s vision "An Integrated, Prosperous and Peaceful Africa, driven by its own citizens and representing a dynamic force in the global arena" (AU 1).

1.2.3 The Joint Africa-EU Strategy (JAES)

År 2000 hölls det första kontinentala toppmötet mellan EU och Afrika (OAU) i Kairo. Under mötet antogs Kairodeklarationen som blev starten till en ny strategisk dimension till det globala partnerskapet mellan parterna, EU och vad som senare kom till att bli Afrikanska Unionen (JAES 1). Sedan det historiska första mötet i Kairo har betydande förändringar skett för båda kontinenterna; nya internationella och globala utmaningar har uppkommit och genom globaliseringen har interdependensen ökat. I samband med dessa förändringar har behovet av ett nytt samarbete mellan parterna, EU och AU, blivit mer aktuellt än någonsin (AU 3).

Under ett toppmöte i Lissabon 2007, där 27 europeiska respektive 54 afrikanska stater och presidenterna för parternas kontinentala institutioner (AU och EU) träffades, inrättades *The Joint Africa-EU Strategy (JAES)*; en strategi för ett nytt strategiskt samarbete mellan EU och AU. Syftet med JAES är att skapa en långvarig relation mellan två likvärdiga parter genom ekonomiskt samarbete och förespråkandet av hållbar utveckling (EC 1). Vidare berör JAES-samarbetet åtta prioriteringsområden (EC 1):

- Peace and security;
- Democratic governance and human rights;

- Regional economic integration, trade and infrastructure;
- Millenium Development Goals;
- Climate change;
- Energy;
- Migration, mobility and employment;
- Science, information society and space.

I JAES-samarbetet betonar båda parterna vikten av att identifiera och arbeta mot gemensamma intressen. Följaktligen är målet att det nya samarbetet ska eliminera det traditionella 'givar-/mottagarförhållandet' (donor-/recipient relationship) som historiskt präglat relationen (JAES 1). Med hänsyn till detta är en fundamental del i JAES-samarbetets eventuella framgång att parterna lär sig av det förflutna. Detta betonas ytterligare i det första officiella JAES-dokumentet: "[t]o move away from a traditional relationship and forge a real partnership characterised by equality and the pursuit of common objectives" (AU 3). Detta ämnar de uppnå genom åtagandena "To promote more accurate images of each other, in place of those that are dominated by inherited negative stereotypes and that ignore the overwhelmingly positive developments on the two continents" och "To encourage mutual understanding between the peoples and cultures of the two continents and promote better and more systematic use of our shared cultural and social heritage and our cultural diversity, as well as the economic wealth and opportunities that exist in Europe and Africa" (AU 3).

Sammanfattningsvis fungerar JAES som en guidande strategi för samarbetet mellan EU och AU. Sedan inrättandet av JAES 2007 har sammanlagt tre handlingsplaner antagits och genomförts (JAES 1).

1.3 Syfte och frågeställningar

För att komma underfund med studiens givna forskningsproblem, postkolonialismens fortsatta prägel, har efterföljande syfte, problemformulering och frågeställningar formulerats.

Syftet är att kritiskt granska samarbetet mellan Afrikanska Unionen (AU) och Europeiska Unionen (EU) utifrån metoden kritisk diskursanalys och således undersöka huruvida samarbetet präglas av postkoloniala tendenser. Vidare konkretiseras syftet genom studiens problemformulering; präglas AU och EU:s samarbete, *Joint Africa-EU Strategy* (JAES), av en diskurs som uppvisar postkoloniala tendenser?

För att tillgodose syftet och besvara problemformuleringen kommer studien belysa följande frågeställningar:

- *Hur konstruerar EU sin roll gentemot AU i partnerskapet?*
- *I vilken utsträckning påvisar JAES-samarbetets diskurs postkoloniala tendenser?*

Med hänsyn till partnerskapets två huvudsakliga aktörer och dess tillhörande länders historiska relation, som har präglats av en asymmetrisk karaktär, är studiens hypotes att JAES-samarbetet lär påvisa en diskurs som innehåller postkoloniala tendenser trots partnerskapets explicita löfte om jämlika parter. Vidare kan studiens hypotes motiveras av att avkolonialisering tar tid; det är alltså möjligt att praktiken inte hunnit ifatt den juridiska aspekten.

1.4 Övergripande avgränsningar

De västerländska länderna har historiskt sett fungerat som de suveräna koloniala makterna och genom EU-konstellationen sammankopplas länderna till en politisk enhet. För att utläsa huruvida samverkan mellan AU och EU präglas av postkoloniala tendenser är det rimligt att starta med den aktör som historiskt sett har producerat, och möjligtvis fortfarande reproducerar, koloniala idéer. För denna studie kommer alltså en avgränsning appliceras som gäller partnerskapets två aktörer: EU kommer utgöra fokus.

Utöver ovanstående avgränsning vill vi även uppmärksamma en tidsmässig avgränsning. I enlighet med JAES-samarbetets inställelse år 2007 kommer denna studie undersöka JAES mellan åren 2007 och 2019. Givet att studien inte kommer undersöka samarbetsrelationen mellan EU och OAU faller det således rimligt att tillämpa denna tidsmässiga avgränsning. Dock innebär inte tidsspannet att studien ämnar undersöka huruvida diskursen i samarbetet har förändrats; avgränsningen motiveras snarare med att vi önskar undersöka JAES-samarbetet i sin tidsmässiga helhet.

1.5 Tidigare forskning

Genom att studera vetenskapliga verk och artiklar som nyanserat relaterar till vårt övergripande forskningsproblem såväl som studiens mer distinkta syfte, genereras en god förståelse för de bidrag den tidigare forskningen genererat. Dessa bidrag presenterar en betydelsefull referensram och kan underbygga denna studies argument, men även erbjuda en kontrasterande syn och således bjuda in till intressanta diskussioner.

Med hänsyn till ländernas koloniala historia berör en stor del av tidigare forskning det asymmetriska maktförhållandet mellan parterna, EU och Afrika/AU. Den tidigare studie som har mest likheter med vår, sett till innehåll, är "Demographic Colonialism: EU-African

Migration Management and the Legacy of Euro-Africa” (Peo Hansen & Stefan Jonsson, 2011a). Syftet med denna artikel är att kritiskt granska samarbetet mellan AU och EU, i synnerhet vad gäller migration, genom att applicera ett historiskt perspektiv. I artikeln framgår det att:

“[D]espite all the rhetoric of ‘partnership of equals’, ‘win-win’ dynamics, and African development, the asymmetric power relations between the EU and Africa shine through with utter clarity when it comes to the more concrete objectives and forms for partnership cooperation” (Hansen & Jonsson 2011a, s. 266).

Vidare lyfter artikeln bland annat fram att Afrika betraktades som en lösning och därmed ett instrumentellt medel för att bygga upp Europa under mellankrigstiden och hänvisar till Coudenhove-Kalergi som hävdade att:

“Africa could provide Europe with raw materials for its industry, nutrition for its population, land for its overpopulation, labour for its unemployed, and markets for its products” (Hansen & Jonsson 2011a, s. 268-269).

Författarna menar att dagens samarbete, det vill säga år 2011, mellan parterna fortfarande bygger på EU:s instrumentella intressen, som döljs bakom en diplomatisk retorik bestående av liberala och anti-paternalistiska motiv (Hansen & Jonsson 2011a, s.273-278).

Liknande tankar återfinns i artikeln “Building Eurafrica: Reviving Colonialism through European Integration, 1920-1960” (Peo Hansen & Stefan Jonsson 2011b). Författarna bakom artikeln konstaterar att:

“Africa was mainly looked upon as a great provider of natural resources and agricultural produce, but also as a reservoir for hydroelectric power. Sometimes, Africa was seen as the solution to Europe’s demographic problems; it was widely agreed that Europe was overpopulated, and the continent would be greatly helped if surplus population could emigrate and settle in the ‘empty’ territory south of the Mediterranean” (Hansen & Jonsson 2011b, s. 11).

Ytterligare ett verk som belyser samarbetet mellan Afrika och EU är Jack Mangalas upplaga av *Africa and the European Union: A Strategic Partnership* (2013). Mangala framhåller att den transformerade, och fortsatt transformerande, regionala och internationella kontexten har initierat en rekonceptualiseringsprocess som reformerar de bärande idéer som historiskt kännetecknat synen på Afrika och den afrikanska kontinenten. Mangala lyfter bland annat den Europeiska kommissionens (EC) konstaterande att “Europeans have recognized that African economic prosperity is essential for European prosperity...” och även EC:s konkluderande att

“the need for common global responses is therefore more vital than ever before”. Dessa citat, bland andra, hävdas utgöra belägg för den så kallade rekonceptualiseringsprocess Mangala menar är rådande. Resultatet av denna process är att EU:s, och väst överlag, perception av Afrika skiftar från en problembaserad syn till en strategisk sådan som ser kontinenten i termer av strategiska och instrumentella värden (2013a, s. 4).

“How can we restore confidence in Africa’s youth and persuade them that they don’t need to emigrate in order to have a future? I think this is one of the basic questions of our time. Because our destinies are linked: Africa’s failure today would spell disaster for Europe tomorrow” - Nicholas Sarkozy 2006 (Mangala 2013a, s. 6).

Ratificerandet av JAES syftade till att påbörja en omställningsprocess där det strategiska imperativet var att bygga om relationen mellan Afrika och EU. På det operationella planet konkretiserades detta genom att formulera samt anta åtagandet att lämna ‘donor-/recipient relationship’ för att i stället artikulera relationen i termer av ‘partnership of equals’. Dock belyser även Mangala detta skifte i ljuset av de framväxande makternas inträde på den internationella politiska planen; Indien, Brasilien och Kina beskrivs utgöra hot gentemot EU:s position (Mangala 2013a, s. 7-8).

“Taking into account the new strategic reality and the competition waged by China and other emerging powers, the EC has candidly admitted that if it (Europe) ‘wants to remain a privileged partner and make the most of its relations with Africa, it must be willing to reinforce, and in some areas reinvent, the current relationship —institutionally, economically and culturally’” (Mangala 2013a, s. 7).

Mangala hävdar vidare att trots betoningen av samarbetet som en relation mellan två likvärdiga parter, förefaller EU förfoga över mäktigare inflytande än Afrika och AU. Detta kan kopplas till Toni Haastrups kapitel där han konstaterar att samarbetet har genererat fördelaktiga effekter för Europa, men att Afrika inte gagnats i samma utsträckning (Mangala 2013a, s. 9, Haastруп 2013, s. 60). Samtidigt lyfter Olufemi Babarinde och Stephen Wright i sitt kapitel kontrasterande information till Haastrups ståndpunkt; även om Afrika tenderar att förbli förpassad till periferin vad gäller internationell handel har kontinenten minskat marknadsandelen för mat/jordbruk med 22% och i stället expanderat inom tillverkningsindustrin med 11% (2013, s. 113).

Vidare lyfter Haastруп att samarbete mellan parterna som endast omfattar de traditionella samsarbetsområdena, närmare bestämt handel och humanitärt bistånd, inte är ett tillfredsställande samarbete nog (Haastруп 2013, s. 51). Mangala lyfter dock att en positiv

utveckling skett till följd av ratificeringen av JAES; antalet samarbetsområden- och frågor mellan EU och Afrika har ökat. En kontroversiell fråga, 'illegally acquired cultural goods' vilken är av särskild betydelse för Afrika och AU, inkluderas numera i samarbetsrelationen och belyses i JAES-handlingsplaner för kulturell samverkan. Denna utveckling beskriver Mangala som ett betydelsefullt framsteg för JAES och dess åtagande att lämna den tidigare asymmetriska relation (Mangala 2013b, s. 88).

I "Critiquing Sub-Saharan Pan-Africanism through an Appraisal of Postcolonial African Modernity" ser Lawrence Ogbo Ugwuanyi hela samarbetet mellan EU och AU som problematisk, oavsett ovan nämnd utveckling. Denna kritik grundas på argumentet att pan-afrikanism stöttar och möjliggör västerländsk imperialism och suveränitet, vilket alltså är i stark kontrast till pan-afrikanismens överordnade målsättning (2017, s. 60-61). Ugwuanyi hävdar att detta vidare cementeras genom AU - som alltså är "the institutionalized form of pan-Africanism" - och således präglas av en 'north-bound gaze', det vill säga ett västerländskt/europeiskt synsätt (201, s. 70, 74).

För att JAES ska vidareutvecklas och åstadkomma dess proklamerade mål och ambitioner, menar Babarinde och Wright bland annat att EU måste överbrygga retorik och handling (2013, s. 119). En liknande tanke återfinns i Nsongurua J. Udombanas artikel "Back to Basics: The ACP-EU Cotonou Trade Agreement and Challenges for the African Union" där författaren betonar det tidigare konstaterandet att "the West cannot simultaneously demand democracy and deny development" (2004, s. 90).

Sammanfattningsvis kan det konstateras att forskningsproblemet påvisar en vetenskaplig relevans, vilket inte minst framgår av tidigare forskning. Den tidigare forskningen belyser fascinerande perspektiv som studiens analyserande del kommer hänvisa till för att underbygga och nyansera vår kritiska analys och slutsats.

2. Teoretiskt perspektiv

I detta kapitel presenteras den teoretiska ansats studien utgår från. Följande avsnitt behandlar den postkoloniala skolans bärande idéer, kritiken av kolonialismen samt postkolonialismen som ett tvärvetenskapligt ämne och i relation till begreppet diskurs.

2.1 Centrala begrepp

Civiliseringsverktyg, civilisering, innebär kolonialmakternas uttryckta vilja att överföra ett ordnat samhällsskick till de primitiva folken i kolonierna (NE 7), men för denna studie kommer civiliseringsverktyg avse en mer dold och modern form av försök till civilisering, vilket den

postkoloniala kritiken beskyller liberalismen, och dess förespråkande av liberalisering, för (Hansen Blom & Stepputat 2005, s. 20, 25).

Pan-afrikanism är en politisk rörelse som inleddes i början av 1900-talet av folk med afrikanskt ursprung. Syftet med rörelsen var att ena det afrikanska folket och skapa en gemensam identitet, vilket kan liknas vid EU-konstellationen. Vidare agerade rörelsen mot europeisk kolonialism och rasdiskriminering. Trots att rörelsen avser att frigöra afrikanska kontinenten finns det kritiska tänkare som menar att pan-afrikanism är en imitation av den europeiska modellen och identiteten, vilket befäster Afrikas beroende av Europa (NE 8; Ugwuanyi 2017, 59-61).

Paternalism härstammar från ordet 'paternal' som betyder faderlig. Begreppet innebär att en överordnad part intar en roll som förmyndare och ett beskyddande förhållningssätt gentemot den underordnade parten, exempelvis genom att den överordnade tilldelar resurser som den underordnade inte är förmögen att skaffa sig (NE 6). I kontrast till detta är *anti-paternalism* en liberal doktrin som motsätter att någon interfererar med någons frihet, även om det anses vara för personens eget bästa (Grill 2006, s. 3).

Suveränitet är benämningen för en stats självständighet gentemot andra stater (så kallad extern suveränitet), men även för dess makt- och våldsmonopol inom det egna landets territorium (så kallad intern suveränitet) (NE 10). *Västerlandet*, vilket i studien benämns i termer av 'västerländsk', är en benämning på Europa och den västra halvan av jordklotet. Benämningen används främst i kulturella avseenden och denna studies tillämpning av begreppet syftar i synnerhet på Europa (NE 9). I denna studie kommer *västerländsk* och *suveränitet* att kombineras för att beskriva perceptionen att de västerländska idéerna och dess samhällsordning är det legitima och överordnade.

2.2 Postkolonial teori

2.2.1 Postkolonial kritik

Den postkoloniala ansatsen riktar skarp kritik gentemot den koloniala ideologin och dess totaliserande orientering som marginaliserar och osynliggör koloniserade grupper, vilket framkommer i Walker Mignolos verk *On Decoloniality: Concepts, Analytics, Praxis* (2018, s. 17) och Gurminder K. Bhambras *Rethinking Modernity: Postcolonialism and the Sociological Imagination* (2007, s. 21-22). Vidare skriver Bhabra att postkolonialism utmanar de dominerande narrativ som har genomsyrat, och fortfarande genomsyrar, den globala världsordningen. Således presenterar den postkoloniala skolan en möjlighet att kritiskt granska och rekonstruera dessa narrativ. Den postkoloniala kritiska granskningen önskar vidare synliggöra den nära relationen mellan kunskap, makt och politik (2007, s. 16).

Rådande ojämlikheter såväl som dess historiska förankring och villkor utgör föremål för den postkoloniala kritiken. Hierarkiska strukturer som särskiljer individer, utifrån bland annat kön, etnicitet och klass, utövar kontroll och makt över vilken kunskap såväl som vilket tänkande som dominerar. Dessa strukturer beskrivs vara djupt integrerade med global kapitalism och den västerländskt präglade moderna tiden. Således utgör dessa strukturer en konstituerande grund för fortsatt västerländsk dominans (Bhambra 2007, s. 16; Mignolo 2018, s. 21).

Postkolonial kritik och idén kring avkolonisering avser därmed att upplösa västerländska suveränitetens hegemoniska totalisering och kullkasta den 'blinda acceptansen' som gör att samfundet accepterar ordningen utan någon form av kritiskt tänkande. Samtidigt uppmärksammar Bhambra det motstridiga predikament som riskerar att uppstå; att problematisera hegemoniska intressen sker i en kontext som karakteriseras av den diskurs som framhåller dessa intressen (Mignolo 2018, s. 2-3; Bhambra 2007, s. 21).

2.2.2 Kolonialism och västerländsk suveränitet

Historiskt kännetecknades det dåtida koloniala förfarandet av en mer fragmenterad och kortsiktig ambition. Syftet var alltså inte att inrätta en övergripande enhetlig ordning som motsvarade en replika av den inhemska ordningen där gemensamma värderingar och enhetlighet eftersträvades. Snarare ansågs kortsiktig ekonomisk exploatering och garant av de koloniserades lydnad och underkastelse vara de mest efterfrävansvärda målsättningarna för de koloniala makterna (Hansen Blom & Stepputat 2005, s. 4). Dåtida liberala och progressiva aktörer rättfärdigade det koloniala förfarandet genom att betona den annalkande positiva utveckling som skulle genereras, vilka dock var rättfärdiganden politikern och filosofen Edmund Burke motsatte sig. Burke kritiserade koloniseringens inverkan på de koloniserades rättigheter. Även Aimé Césaire ventilerade liknande kritik; koloniseringens avhumaniserande effekt beskrevs som problematisk (Bhambra 2007, s. 17, 19-20).

Befolkningen under det koloniala styret kategoriserades i termer av underordnad och ofrånkomligt underlägsen. De regerande avsåg därmed civilisera befolkningen genom etablerandet av västerländska värderingar, discipliner och praktiker (Hansen Blom & Stepputat 2005, s. 20, 25). För Bhambra påminner detta disciplinerande om det förmyndarskap den politiske tänkaren och filosofen John Locke betonade; precis som barn måste den koloniserade befolkningen vägledas under förmyndarskap för att nå slutdestinationen 'förnuft' (2007, s. 23).

I stark kontrast till ovanstående åtnjöt den icke-koloniserade befolkningen särskilda privilegier under det dominerande västerländska systemet. Hansen Blom och Stepputat menar att den koloniala, och postkoloniala, staten försåg de 'utbildade och respektabla' med befogenhet att utöva rättigheter (2005, s. 19, 23).

2.2.3 Postkolonialism i nutida kontext

Denna asymmetriska relation präglad av västerländsk suveränitet har alltså varit, och fortsätter att vara, föremål för kritik av postkolonialismen. Ansträngningar och åtgärder för att accelerera avkoloniseringen har förvisso omdistribuerat den politiska makten i viss utsträckning, men den västerländska hegemonins neoliberala kulturella, ekonomiska och institutionella kontext förblir dominerande än idag (Bhambra 2007, s. 21; Hansen Blom & Stepputat 2005, s. 32).

“The use of indiscriminate force created, in Mbembe’s words, ‘infinite permutations between what was just and what unjust, between right and non-right... (this) conspired to allow an arbitrariness and intrinsic unconditionality that may be said to be the distinctive feature of colonial sovereignty’ (26).” (Hansen Blom & Stepputat 2005, s. 24)

Ania Loomba hänvisar till Hardt och Negris distinktion mellan ‘imperialistisk’ och ‘imperiell’ maktordning, varav det senare begreppet beskriver den rådande internationella ordningen. Olikt den dåtida kolonialismens imperialistiska praktiker ämnar alltså dagens imperiella ordning assimilera stater och aktörer i ett internationellt nätverk med en kollektiv och enhetlig ideologisk orientering (2015, s. 20). Bhambra konstaterar att “the history of the West is seen as a precursor of the future of the non-West” (2007, s. 23). Således har ett universellt kriterium inrättats, härstammandes från den västerländska kunskapstraditionen. Detta kriterium bygger på marginalisering av ‘icke-västerländska’ grupper och erfarenheter (2007, s. 22). Denna särskiljning av grupper med olika kulturella traditioner och värderingar, där en viss grupp ideologiska position proklamerar överordnad övriga, beskriver Derrida som en ontotopologi; den överordnade gruppens rättighet att legitimera alternativt diskreditera ‘främlingar’ har normaliserats (Hansen Blom & Stepputat 2005, s. 10-11).

2.2.4 Postkolonialism och diskurs

Den postkoloniala skolan kan beskrivas som forskning som inbegriper flera vetenskaper och stoltserar således med många intresseväckande grenar. Postkoloniala analyser inom samhällsvetenskap är ofta diskursanalytiska, vilket har sin förklaring i att de båda har ett utpräglat syfte att utmana vedertagna maktstrukturer som förankrar hierarkisk ojämlikhet och marginalisering.

Med utgångspunkt i den postkoloniala skolans diskursanalytiska preferens såväl som vår studies metodologiska inriktning, det vill säga kritisk diskursanalys (CDA), är det alltså viktigt att tydliggöra vad som menas med postkoloniala respektive liberala tendenser i en diskurs. I

efterföljande metodavsnitt presenteras en operationalisering av dessa tendenser, men för att på ett övergripande sätt förklara hur postkoloniala respektive liberala tendenser kan förstås med anknytning till detta teoretiska kapitel ges i nedanstående stycke en kort introduktion.

För denna studie kan en diskurs som uppvisar liberala tendenser lyfta liberala värderingar om jämlikhet, demokrati samt betona ett globaliserat samarbete som baseras på gemensamma värderingar och allomfattande fördelar för samtliga involverade. En diskurs som uppvisar postkoloniala tendenser kan i stället sägas präglas av ett språk som påvisar en förmyndarmentalitet där en överordnad part anser sig besitta den kunskap och det förnuft den andra parten saknar. Således är det den överordnade partens ansvar att vägleda, med sina värderingar och praktiker som verktyg, den andra parten mot ett civiliserat tillstånd.

3. Metod och material

Detta kapitel avser redogöra för och förklara studiens applicerade metodval och materialurval. Inledningsvis presenteras den kritiska diskursanalysen (CDA) och därefter den diskurssemantiska inriktningen som utgör studiens huvudsakliga tillvägagångssätt. Vidare kommer även Faircloughs dialektiskt-relationella inriktning presenteras kort eftersom den anses relevant för studiens slutsatser och diskussion. Därefter följer en reflektion kring metodvalet.

Dessutom redogörs studiens material följt av en introduktion av dess innehåll. Vidare följer även avsnitt som lyfter relevanta avgränsningar samt en reflektion kring materialet.

3.1 Metodologisk inriktning och avgränsning

3.1.1 Kritisk diskursanalys (CDA)

Kritisk diskursanalys (Critical Discourse Analysis, CDA) är ett analysverktyg som syftar till att tolka maktförhållanden genom textanalys (Boréus & Seiler Brylla 2018, s. 305). Det som utmärker CDA är dess samhällskritiska karaktär och ambition att verka för sociala förändringar i riktning mot mer jämlika maktförhållanden i såväl praktiken som den diskursiva kommunikationsprocessen. Detta kan bland annat motivera CDA:s särskilda intresse för analys av ämnesområden som exempelvis: rasism, nationalism och i den här studiens fall postkolonialism - och hur idéer som dessa reproduceras i bland annat politiska texter (Boréus & Seiler Brylla 2018, s. 306-307; Winther Jørgensen & Phillips 2000, s.69)).

Utöver detta skiljer sig CDA från andra diskursanalyser i fler avseenden. För det första har CDA en mindre påtaglig konstruktivistisk karaktär. Detta innebär att den kritiska diskursanalysen erkänner att det finns en verklighet oberoende av mänskliga sinnen. Norman

Fairclough, lingvist och en utvecklare av CDA, skiljer mellan 'den verkliga domänen' respektive 'empiriska domänen', varav den sistnämnda är beroende av våra sinnens kapacitet att uppfatta omvärlden. I kontrast till detta är 'den verkliga domänen' oberoende av våra sinnen; domänen innefattar sanningar om existerande maktförhållanden oberoende av vår förståelse eller uppfattning om dessa (Boréus & Seiler Brylla 2018, s. 306-307). För att återkoppla till syftet med denna studie befinner sig postkoloniala strukturer i den 'verkliga domänen', medan texterna i det valda materialet - genom vilka vi avser att undersöka postkoloniala tendenser med - befinner sig inom ramarna för 'den empiriska domänen'.

För det andra särskiljer sig CDA genom sitt ursprung i lingvistik. Detta innebär att CDA analyserar olika delar av texter, som exempelvis: argument, metaforer, grammatik och lexikala aspekter - och genom dessa ämnar CDA att kritiskt granska texters innehåll för att sedan placera dem i sin sociala kontext för att kartlägga potentiella maktrelationer (Boréus & Seiler Brylla 2018, s. 305-306).

För det tredje har diskurser en ideologisk effekt, enligt CDA. Detta innebär att diskursiva praktiker bidrar till skapande och reproduktion av maktförhållanden mellan olika sociala grupper. Genom detta fokuserar CDA på både diskursiva praktiker, som konstruerar sociala uppfattningar och relationer, och huruvida dessa diskursiva konstruktioner gynnar olika sociala gruppers intressen (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 69).

Det fjärde utmärkande karaktärsdraget är CDA:s kritiska angreppssätt och avståndstagande från politisk neutralitet. CDA syftar till att avslöja huruvida bestämda diskursiva praktiker upprätthåller ojämlika maktförhållanden och tillämpa kunskapen om detta - så kallad 'språkmedvetenhet' - för att åstadkomma social förändring till fördel för de undertryckta samhällsgrupperna (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 70).

3.1.2 Diskurssemantik: Nyckelord

Den mest centrala delen i kommunikationsprocesser är nyckelord; ord med en komplex semantisk sammansättning som kan ge uttryck för ideal och olika sociala gruppers tänkande. Därmed har nyckelord en betydelsefull roll i tolkningar av såväl kommunikationsprocessen som bestämda diskurser. Nyckelord ingår i den textanalytiska disciplinen diskurssemantik och har två funktioner: 1) indikera såväl historiska som sociala samhällsprocesser; 2) påverka den framtida samhällsutvecklingen. Det som skiljer diskurssemantiken från andra diskursanalytiska studier är att nyckelord anses vara inbäddade i en diskurs. Givet denna utgångspunkt är det nyckelordets betydelse i den bestämda diskursen som intresserar en diskurssemantiker (Boréus & Seiler Brylla 2018, s. 322-323).

Givet vår tillämpning av kritisk diskursanalys och diskurssemantik, och därmed fokus på lexikala aspekter, kommer nyckelord att användas som verktyg och operationalisering för att utläsa eventuella tendenser i diskursen. Detta kräver att nyckelord, som är semantiskt reproduktiva och ger uttryck för idéer, identifieras. Viktigt att ha i åtanke är att ord och dess betydelse är beroende av den givna kontexten (Boréus & Seiler Brylla 2018, s. 323). Detta innebär att vissa budskap och begrepp kan utläsas direkt i texterna, det vill säga agera tydliga nyckelord, medan andra är mer komplexa i sin struktur och kräver läsning mellan raderna.

För att återkoppla till problemdiskussion och frågeställningar ämnar studien undersöka en diskurs, det vill säga diskursen inom JAES-samarbetet och huruvida den påvisar postkoloniala tendenser. För att förtydliga vad som avses med postkoloniala respektive liberala tendenser har tabellen nedan skapats. Nedanstående tabell är dock *inte* en tabell över nyckelord. Tabellen utgörs av en beskrivande uppsättning begrepp som analysens valda nyckelord knyter an till på olika sätt och som inom den givna kontexten signalerar ett visst synsätt. Trots att studiens huvudfokus inte är att identifiera liberala tendenser, utan fokus är på postkoloniala tendenser, har vi valt att lyfta liberala tendenser av två anledningar. För det första innehåller materialet med stor sannolikhet mestadels liberala tendenser - därmed anses det viktigt att vi tar hänsyn till detta för att skapa en sådan ärlig bild av materialet/samarbetet som möjligt. För det andra är det värdefullt att definiera vad liberala tendenser avser eftersom den postkoloniala kritiken bland annat problematiserar liberala idéer.

Postkoloniala tendenser		Liberala tendenser
paternalism	vs	anti-paternalism
civiliseringsverktyg	vs	gemensamma värderingar
donor/recipient relation	vs	jämlika parter

(Tabell 1: postkoloniala och liberala tendenser)

3.1.3 Faircloughs dialektisk-relationella modell

Den dialektisk-relationella inriktningen utvecklades av Norman Fairclough och syftar till att analysera hur maktförhållanden och dominans manifesteras språkligt i texter och diskurser (Boréus & Bergström 2018, s. 307; Fairclough 1995, s. 97). Enligt Faircloughs modell är diskurs en fundamental form av social praktik i det avseende att den kan förändra och reproducera kunskap, identiteten och även sociala relationer - som exempelvis maktrelationer - och samtidigt formas av andra befintliga praktiker och strukturer (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 71; Fairclough 1995, s. 96-97).

Tillämpningen av den dialektisk-relationella inriktning inom CDA motiveras genom att studien delar Faircloughs syn på förhållandet mellan diskurser och sociala praktiker. Trots att studien inte kan uttala sig om sociala praktiker, antas det existera en form av korrelation mellan dessa och befintliga diskurser; existerar postkoloniala tendenser i given diskurs antas dessa även prägla sociala praktiker (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 71).

3.1.4 Reflektion av metodval

Givet studiens syfte att kritiskt granska JAES-samarbetet och kartlägga eventuella postkoloniala tendenser i diskursen anses CDA, och mer precist diskurssemantik, som ett lämpligt metodval (Boréus & Seiler Brylla 2018, s. 306-307).

En vanlig invändning mot CDA är att den upplevs som tendentiös och ovetenskaplig. I likhet med Fairclough är vår epistemologiska hållning att kunskapen om studieobjekt, i detta fall JAES-samarbetet mellan AU och EU, inte kan analyseras fullkomligt objektivt; kunskap, och därmed diskurser, konstitueras och konstituerar. Givet detta förhållningssätt krävs en kritisk analys för att undersöka hur denna kunskap konstrueras, av vem och till vilket syfte (Boréus & Seiler Brylla, 2018 s. 341). Vidare kommer studien inte vara kritisk i den bemärkelse att den ämnar normativt klargöra hur samarbetet bör se ut, utan snarare påpeka och granska motsättningar mellan JAES-samarbetets diskurs och mål (Esaiasson et. al 2017, s. 214).

I syfte att undvika att en gemensam förförståelse påverkar vår analys har vi läst materialet på varsitt håll för att sedan göra en gemensam dubbelläsning. För att säkerställa att den enskilda läsningen görs på lika villkor upprättades ett gemensamt tillvägagångssätt i form av aktiva anteckningar och färgkoordinering av nyckelord som kan relateras till definitionerna som ingår i 'Tabell 1'; exempelvis: röd markering för postkolonialism och blå markering för liberala tendenser (Esaiasson et. al 2017, s. 229-230).

Det finns en risk med att resultatet och analysen bygger på tolkningar; studiens resultat kan övertolkas och framstår som godtyckligt. För att undvika detta i största möjliga mån är det av stor betydelse att vi som författare av denna studie antar ett självkritiskt förhållningssätt till egna tolkningar samt skapa distans till den förförståelse tidigare forskning uttryckt om JAES-samarbetet och dess postkoloniala grund (Esaiasson et. al 2017, s. 231; Boréus & Seiler Brylla 2018, s. 341). För att tolkningsprocessen ska bli så framgångsrik och korrekt som möjligt är det av stor betydelse att inte enskilda nyckelord eller bitar text tolkas oberoende av textens helhet; den så kallade hermeneutiska spiralen. För att inte låta enskilda ord koda oberoende av meningar och texten som helhet har ett öppet förhållningssätt tillämpats vid val av nyckelord. Detta motiveras med att många nyckelord, och betydelse, som ingår i studien inte kan utläsas

direkt i texterna, utan kräver läsning mellan raderna. Däremot kräver detta att vi som forskare är observant på skiftningar i ordens betydelse (Esaiasson et. al 2017, s. 229-230).

3.2 Material

3.2.1 Avgränsningar

Studiens material utgörs av officiella policydokument och uttalanden som formulerats under samarbetet. I problemdiskussionen konstaterades en avgränsning; denna avgränsning präglar även valet av material såväl som analys av materialet. Då syftet med studien är att uppdaga eventuella postkoloniala tendenser i samarbetets diskurs, och mer precist att besvara frågeställningarna, är det befogat att läsa materialet utifrån ett fokus på EU. Således kommer inte AU:s egna officiella dokument och uttalanden beröras, utan det material som presenteras erhålles genom EU:s officiella hemsida för JAES-samarbetet.

3.2.2 Material för analys

Med hänsyn till konstaterad avgränsning kommer studien behandla nedanstående officiella policydokument och uttalanden. Det dokument vars strategi utgör en fundamental huvudpelare för samarbetet mellan AU och EU, *The Joint Africa-EU Strategy*, egen förkortning JAES 2017, hämtad via Europeiska kommissionens officiella hemsida men utgiven av Europeiska parlamentet (EP 1), är av logiska skäl ett dokument som lämpar sig väl för kritisk analys. Dokumentet lyfter samarbetets strategi, men utvärderar även det som samarbetet åstadkommit, eller inte åstadkommit, under dess verksamma år; JAES 2017 anammar således under vissa delar en självkritisk hållning. Samarbetets strategi antas vägleda JAES i sin utveckling och genomsyra samarbetet på dess samtliga nivåer. Det kan alltså argumenteras att detta strategiska dokument i hög utsträckning representerar den diskurs som dominerar samverkansprojektet. Således kommer JAES 2017 utgöra huvudfokus vad gäller material såväl som analys av material.

Utöver ovanstående dokument kommer studien analysera ytterligare material. Trots det strategiska dokumentets distinkta och indikativa karaktär bör flertalet dokument och uttalanden behandlas för att säkerställa högsta möjliga sannolikhet att det resultat, som senare presenteras, baseras på den faktiska diskurs som dominerar. Dock agerar dessa dokument och uttalanden komplement till huvuddokumentet JAES 2017.

Med utgångspunkt i ovanstående kommer även '*First Action Plan 2008-2010*', egen förkortning FAP 2007, (EC 2) såväl som dokumentet '*Second Action Plan 2011-2013*', egen förkortning SAP 2010, (EC 3) utgöra analysmaterial. Dessa dokument är, i likhet med strategin, styrande och essentiella för samarbetet och i synnerhet dess implementeringsmekanism. FAP 2007 såväl som SAP 2010 omfattar samtliga åtta prioriterade områden som ligger till grund för

JAES; dessa dokument är följaktligen högst informativa och presenterar diverse fastställanden gällande aktiviteter, aktörer och finansiella avvägningar. Vid analys av FAP 2007/SAP 2010 kommer dock vissa områden i dokumenten behandlas, och detta föranleds av det antagande att dessa områden är typiska i sin karaktär och följaktligen talande för samarbetet i helhet (Esaiasson et. al 2017, s. 225-226). För att exemplifiera kommer FAP 2007 analyseras i termer av 'Peace and Security' medan samarbetsområdet 'Regional Economic Integration, Trade and Infrastructure' kommer belysas i SAP 2010. Vidare ämnas även 'Action Document for Support to Africa-EU Migration and Mobility Dialogue', egen förkortning ADMM 2014, (EC 4) granskas.

För att komplettera nämnda dokument avses även officiella uttalanden inkorporeras. Jean-Claude Junckers redogörelse för 'State of the Union', egen förkortning SOTU 2018 (EC 5), presenterat i egenskap av EU-kommissionens ordförande, förmedlar EU:s syn på JAES i dess helhet, men även EU:s perception av sin roll i partnerskapet. Följaktligen erbjuder även detta material en möjlig inblick i den rådande diskursen.

Ytterligare ett material som nyanserar studiens materialurval är Europeiska Rådets pressmeddelande 'Ministermöte EU-Afrikanska Unionen, 21-22 Januari 2019', egen förkortning MM 2019, som informerar kring ministermötet mellan EU och AU (ER 1). Pressmeddelandet lyfter de officiella uttalanden av EU:s utrikesrepresentant Federica Mogherini och Rwandas minister för utrikesfrågor och internationellt samarbete Richard Sezibera.

3.2.3 Reflektion av materialurval

Materialet erbjuder en bredd som ger studien bättre förutsättningar att nyanserat undersöka forskningsproblemet, tillgodose syftet samt svara på studiens problemformulering och frågeställningar. Materialets bredd kan alltså reducera risken för att slutsatsen ska präglas av ett tendentiöst synsätt. De officiella styrdokumenterna kan vidare tillgodose närhets- och samtidighetskravet (Esaiasson et. al 2017, s. 294-296), men för att balansera mot den överhängande risken av tendens och avsaknad av oberoende kompletteras dessa dokument med vetenskaplig litteratur och kritiska glasögon.

Ovanstående presentation av material påvisar att en form av strategiskt urval tillämpas för denna studie (Esaiasson et. al 2017, s. 226). Med utgångspunkt i ambitionen att undersöka huruvida diskursen innehåller postkoloniala tendenser är det alltså av stor vikt att materialet i största möjliga utsträckning representerar den diskurs som ämnas studeras; således kan studiens resultatvaliditet förstärkas (Esaiasson et. al, 2017 s. 64). Givet att JAES-samarbetet varit verksamt från 2007, och fortfarande pågår, har undersökningens material delvis valts ut med dess tidsmässiga spridning i åtanke. Något som dock är viktigt att återigen understryka är att vi inte ämnar göra en analys som svarar på huruvida diskursen förändrats. Den tidsmässiga

spridningen är snarare motiverad eftersom problemformuleringen berör JAES-samarbetet; ett materialurval som täcker samarbetets livslängd, med någorlunda jämna intervaller, säkerställer att samarbetet behandlas i sin tidsmässiga helhet.

Därtill appliceras även en spridning som säkerställer att materialet beskriver olika samarbetsområden, sakfrågor och relevanta dialoger. Som framgår av valt material behandlas områden som fred, migration, strategier, integration samt EU:s visioner för samarbetet. Denna spridning tillämpas även i enlighet med den kategorisering av strategiska områden och prioriterade samarbetsområden JAES applicerat (EC 1). Även detta motiveras med ambitionen att förstärka resultatvaliditeten, men även för att i förlängningen kunna höja abstraktionsgraden på studiens slutsats; genom att undersöka fler områden kan vi bättre redogöra för diskursen såväl som argumentera för dess dominans i samarbetet.

4. Analys

4.1 Analys av officiella dokument och uttalanden

I detta kapitel genomförs en diskurssemantisk analys med fokus på nyckelord, varav samtliga nyckelord kursiveras. Dessa nyckelord knyter indirekt an till de tidigare nämnda postkoloniala-respektive liberala tendenserna (se Tabell 1) på olika sätt samt i olika utsträckning.

4.1.1 JAES 2017

I avsnittet 'Executive Summary' förekommer begreppet *dependent* (vår översättning: beroende) i en kontext som belyser Afrikas finansiella situation. Genom att använda detta begrepp, som vi identifierar som ett diskurssemantiskt nyckelord, befäster Europeiska Parlamentet (EP) en postkolonial föreställning av den afrikanska kontinenten som osjälvständig och underlägsen/avhängig EU. Vidare skriver även EP att deras afrikanska partner (AU) är *unable* (vår översättning: oförmögen) att mobilisera sina resurser (EP 1, s. 7). För att återkoppla till nyckelordet *dependent*, förmedlar *unable* en liknande bild som kan uppfattas nedvärderande gentemot AU. En tolkning är att detta anspelar på den historiska relationen som präglats av paternalism; AU förmår inte agera på egen hand utan behöver hjälp och vägledning av EU.

Samtidigt lyfter även EP begrepp som *cooperation* (vår översättning: samarbete) och *partnership* (vår översättning: partnerskap) (EP 1, s. 8), vilka förmedlar en bild som knyter väl an till den grundläggande idé som vägleder JAES. Dessa nyckelord förstärker alltså EU:s åtagande att eliminera den asymmetriska relationen och synen för att i stället föra relationen till en nivå som karakteriseras av jämlikhet och ömsesidighet.

I samma avsnitt används dock även begreppet *donors* (vår översättning: givare) för att beskriva EU:s finansiella roll gentemot AU inom ramen för The AU Partners Group (AUPG). Med hänsyn till ett av JAES mest centrala mål, att etablera ett partnerskap byggt på jämlikhet, upplevs detta begrepp högst problematiskt. Nyckelordet reproducerar det som samarbetet uttalat ska ta avstånd från, och skiftar fokus från det jämlika partnerskapet till parternas historiska ojämlika relation där den ena sidan har kategoriserats som mottagare och den andra som givare. Detta kan vidare knytas till avsnittet 'Financial Aspects', där EP beskriver EU:s finansiella stöd till AU i termer av *significant* (vår översättning: signifikant), *central feature* (vår översättning: central funktion) och *true added value* (vår översättning: verkligt mervärde). (EP 1, s. 14). Således är EU inte endast en givare, varav givare som nyckelord redan har en postkolonial värdeladdad innebörd, utan är även den mest 'betydelsefulla, centrala och generösa givare' vars finansiella stöd representerar det 'verkliga' mervärdet för AU.

Ett nyckelord som förstärker bilden av EU som en aktiv och drivande aktör i partnerskapet är *receive* (vår översättning: mottaga/att få), vilket EP använder för att beskriva AU i den finansiella transaktionen mellan aktörerna (EP 1, s. 27). Nyckelordet *receive* signalerar att AU är relativt passiv, i stark kontrast till EU, och uppfattas inte ha inflytande över processen utan fyller mestadels en mottagande roll. I nästföljande avsnitt används dock begreppen *African empowerment* (vår översättning: afrikanskt bemyndigande/att stärka), *African ownership* (vår översättning: afrikanskt ägande) och *respect* (vår översättning: respekt) (EP 1, s. 10, 33) i en kontext som belyser diverse mål med partnerskapet. Dessa nyckelord kan tolkas uttrycka ett tydligt ställningstagande från EU:s sida vad gäller synen på en förmyndarskapspräglad, paternalistisk relation gentemot AU. Snarare handlar det om att bemöta Afrika med respekt och att de afrikanska länderna, som representeras av AU, ska stärka sig och sin roll genom att axla och återta ägandet av Afrika.

JAES 2017 lyfter även den slogan som ämnar vägleda 'The New European Consensus on Development', vilken lyder enligt följande: "Our world, our dignity, our future" (EP 1, s. 28). I detta fall kan *our world* (vår översättning: vår värld, den europeiska världen) tolkas ge uttryck för den suveräniteten som sätter likhetstecken mellan den europeiska världssynen och den 'rätta' världssynen. Ett dokument som EP i JAES 2017 benämner 'Joint Communication' används för att bygga vidare på analysen kring *receive* och *our world*. EP framhåller att syftet med dokumentet är att *influence* (vår översättning: influera) framtida överläggningar under nästa toppmöte för JAES och mer precist att *prioritise* (vår översättning: prioritera) sina strategiska intressen med JAES-samarbetet. Detta kan tolkas som att EP, i egenskap av EU, betraktar JAES som ett instrumentellt verktyg för att förverkliga sina egna mål, vilket alltså uppfattas kontraproduktivt givet att JAES bygger på antagandet att partnerskapet ska realisera gemensamma intressen.

Samtidigt skriver även EP att de önskar *communicate* (vår tolkning: kommunicera) sina intressen. Nyckelordet *communicate*, det vill säga att kommunicera sina intressen, kan tolkas vara en förutsättning för att kunna konstatera huruvida gemensamma intressen existerar mellan parterna. Nyckelordet ger intryck av att EU anammar en mer ödmjuk inställning och förstår vikten av att kommunicera med AU för att partnerskapet ska uppnå de gemensamma mål som konstaterats.

Den tidigare nämnda tolkningen (se *prioritise*) förstärks av nyckelordet *exploit* (vår översättning: exploatera) som används av EP för att beskriva hur EU ska använda pan-afrikanska finansiella instrument, vilket är ett högst problematiskt ordval eftersom begreppet exploatera har en stark association med parternas koloniala historia och skapar således bilden av att EU ska exploatera afrikanska verktyg snarare än att nyttja instrumenten respektfullt i samförstånd med Afrika.

För att återkoppla till *dependent, unable* (dvs AU) och *central feature* (dvs EU) skriver EP även att Afrika har *potential* (vår översättning: potential) att utvecklas inom energi-domänen, vilket å ena sidan kan tolkas som att EU visar en medvetenhet kring Afrikas ännu orealiserade, men likväl existerande, förmåga. Däremot följs detta av ett konstaterande av ett villkor för att potentialen ska förverkligas; *cooperation* (vår översättning: samarbete) med den globala ledaren EU är *fundamental* (vår översättning: fundamental).

4.1.2 FAP 2007

I detta dokument betonas inledningsvis vikten av att parterna identifierar *common interests* (vår översättning: gemensamma intressen), inom domänen för fred och säkerhet, och genom detta stärks samarbetet som helhet. Europeiska Kommissionen (EC) skriver att detta uppnås genom *consultation* (vår översättning: konsultation) mellan The AU Peace and Security Council (AU PSC) och The EU Political and Security Committee (PSC). Användningen av termer som *common interests* och *consultation* (EC 2, s. 6) ger intrycket att samarbetet mellan parterna bygger på en dialog som präglas av ömsesidig respekt för varandras intressen och suveränitet.

Vidare väljer även EC att använda termerna *exchanges* (vår översättning: utbyten) och *joint seminars* (vår översättning: gemensamma) när de konstaterar hur de ska gå tillväga vad gäller informations- och erfarenhetsutbyte (EC 2, s. 6). Detta påvisar att EU, i egenskap av EC, antar en tillmötesgående hållning och förstår värdet av information och erfarenheter som sträcker sig bortom den egna domänen.

I ett senare avsnitt skriver EC att de vill *enable* AU (vår översättning: möjliggöra). *Enable* används ett sammanhang som belyser den finansiella aspekten av AU och dess regionala mekanismer (EC 2, s. 10). Nyckelordet *enable*, och mer precist att finansiellt möjliggöra, kan

bidra till att befästa den negativa perceptionen av Afrika, representerat av AU, som oförmögen att realisera och utvecklas om inte EU 'möjliggör' dem. För att återkoppla till nyckelordet *potential*, som lyftes i avsnittet om JAES 2017, förstärker *enable* analysen; nyckelorden kan tolkas förmedla att Afrika behöver EU:s assistans och vägledning för att utvecklas och således förblir EU den dominanta aktören.

4.1.3 SAP 2010

I detta dokument, och mer precist i avsnittet om regional integration, handel och infrastruktur, återkommer nyckelordet *cooperation* (vår översättning: samarbete), vilket återigen indikerar att JAES-samarbetets ambition att lämna givar- och mottagarrelationen värnas och respekteras. Därtill återkommer även *exchange* (vår översättning: utbyte), (EC 3, s. 26, 29), vilket vi analyserar vara ett nyckelord som förstärker trovärdigheten i samarbetets givna ambition. Genom att parterna delger varandra erfarenheter och lärdomar kan förutsättningarna för jämlikhet mellan AU och EU förbättras.

Samtidigt används även ordet *liberalisation* (vår översättning: liberalisering), (EC 3, s. 26), när handelsfrågan diskuteras och hur handeln bör hanteras; detta är ett ordval som kan kritiseras ur ett postkolonialt perspektiv. Nyckelordet kan beskrivas vara en del av hur den västerländska suveräniteten upprätthålls och påvisa liberalismens anspråk på den 'universella sanningen' (genom spridning av begrepp/strategier som liberalisering etc). Samtidigt kan det även argumenteras att *liberalisation* i given diskurs, på liknande sätt som andra nyckelord som exempelvis *empowerment*, knyter an till den uttalade ambitionen att utrota den asymmetriska relationen mellan AU och EU.

Lite senare i avsnittet finner vi formuleringen *African capacity* (vår översättning: förmåga), (EC 3, s. 28), och detta analyseras vara i någorlunda kontrast till andra nyckelord som exempelvis *receive* och *unable*. Medan de övriga förmedlar en bild av Afrika, och AU, som en mer passiv aktör kan *capacity* sägas ge en mer neutral bild som varken tilldelar Afrika en passiv eller aktiv roll.

Ytterligare ett nyckelord som återkommer är *donor* (vår översättning: givare), (EC 3, s. 29), vilket återigen anses vara ett högst problematiskt ordval då det befäster en syn på parterna som givare respektive mottagare och således även befäster en ojämlikhet relation.

På den näst sista sidan i avsnittet betonas dock att kommunikation och konsultation med diverse aktörer ska genomföras på ett sätt som präglas av *consensual* (vår översättning: i samförstånd, dvs konsensus) och *participative* (vår översättning: deltagande) karaktär (EC 3, s. 35). Dessa nyckelord är i linje med den målsättning som JAES ämnar tillgodose; de signalerar att

vikten av att beslut fattas i samförstånd mellan parterna och att de båda är delaktiga i processen är fundamentalt.

4.1.4 ADMM 2014

I detta dokument, som belyser frågan om migration och rörlighet, används ordet *result-oriented* (vår översättning: resultatinkriktad), (EC 4, s. 6) för att beskriva hur processen kring frågan ska se ut. Detta ord utgör ett nyckelord som sänder signaler om att resultat värdesätts högst, vilket riskerar att initiera eller stärka en kultur där kortsiktighet och 'tomma resultat' dominerar framför en långsiktig och djupgående utveckling. En diskurssemantisk analys är alltså att nyckelordet, i given diskurs, kan bidra till att urholka JAES-samarbetets fundamentala åtagande. Åtagandet om en jämlik relation kräver att relationen genomgår en genuin och djupgående förändring, vilket *result-oriented* riskerar åsidosätta till fördel för kortsiktighet. Dock kan även nyckelordet signalera att effektiviteten bör intensifieras och således bidra till att önskad förändring sker fortare, men risken kvarstår dock att kortsiktighet medför att förändringen främst blir ytlig.

I ett avsnitt som fokuserar på 'risker och antaganden' presenteras riskhanteringsplaner. Beslutsfattandeprocesser på AUC-/RECs-/statsnivå kategoriseras enligt dokumentet som medelnivå och riskhanteringen innebär därmed att EC behåller *responsibility* (vår översättning: ansvar) för genomförandet av aktiviteten, men däremot kommer diverse RECs, afrikanska/europeiska stater och AUC bli *consulted* (vår översättning: konsulterade) gällande implementeringen (EC 4, s. 9). Nyckelordet *responsibility* kan analyseras knyta an till den tidigare nämnda förmyndarmentaliteten såväl som uppfattningen att en annan part är i behov av ens vägledning. Samtidigt förmedlar *consulted* att berörda parter kommer inkluderas, vilket är i linje med nyckelorden *consensual* och *participative* som nämndes tidigare.

Precis som i övriga dokument återfinns även nyckelordet *donor* (vår översättning: givare) i detta dokument när bland annat områden som finansiella aspekter och aktörer behandlas (EC 3, s. 6, 10). I enlighet med tidigare analyser skapar *donor* en bild av att den asymmetriska givar- och mottagarrelationen ännu råder; Afrika, och AU, kategoriseras återigen som passiva och underordnade EU, som i sin tur i stället är givaren som kommer till undsättning..

4.1.5 SOTU 2018 och MM 2019

I SOTU 2018 beskriver Jean-Claude Juncker JAES-samarbetet som "a partnership of equals" varav vi analyserar *partnership* (vår översättning: partnerskap) och *equals* (vår översättning: jämlikar) som nyckelord (EC 5, s. 1). Dessa är väl förenliga med samarbetets fundament och

uttrycker ett klart ställningstagande att relationen ska bygga på att AU och EU är likvärdiga aktörer i ett gemensamt åtagande.

Vidare används även *dialogue* (vår översättning: dialog) och *cooperation* (vår översättning: samarbete), (EC 5, s. 3), som är nyckelord som förstärker åtagandet att lämna den unilaterala prägel och i stället anamma en inkluderande dialog. Lite senare i dokumentet beskrivs EU som Afrikas *biggest* (vår översättning: största) handelspartner, vilket i kontrast till *dialogue* och *cooperation* knyter an till den historiska asymmetriska relationen. Även om *biggest* rimligtvis argumenteras vara ett faktaenligt konstaterande påvisar nyckelordet även att EU fortfarande beskrivs med hjälp av ord som indikerar att de har en högst betydelsefull ställning i relation till Afrika. Därtill skriver EC och Juncker att 52 afrikanska länder drar fördel av ett handelsavtal med EU: "...giving them vital access to the EU market" (EC 5, s. 4), varav vi noterar *giving* (vår översättning: ger) och *vital* (vår översättning: vital, livsviktig) som nyckelord. *Giving* relaterar till *receive* som nämnts tidigare i analysen och förmedlar återigen en bild av ett Afrika, och AU, som är passivt och agerar mottagare medan *vital* signalerar att relationen med EU, och allt vad den erbjuder, är högst nödvändig för Afrika och AU:s överlevnad.

Efter ministermötet 2019 mellan AU och EU gavs officiella uttalanden. EU:s utrikesrepresentant Federica Mogherini beskrev då JAES som ett *partnerskap* som är av *gemensamt intresse* för parterna. Vidare beskrevs även relationen mellan AU och EU inte endast som ett partnerskap, utan även som en *vänskap*. Dessa nyckelord är i linje med vad som övriga dokument påvisar, det vill säga att relationen vilar på en grund av jämlikhet, ömsesidighet och delade intressen.

AU:s representant, och tillika Rwandas minister för utrikesfrågor och internationellt samarbete, Richard Sezibera valde i sin tur att beskriva JAES som ett *partnerskap* mellan *likvärdiga* parter som är ömsesidigt fördelaktigt. *Partnerskap* är ett nyckelord i diskursen som båda parter betonar, men det särskilt noterbara i detta sammanhang blir dels förekomsten av nyckelordet *jämlika* parter i AU:s uttalande, men även avsaknaden av detta tunga nyckelord i EU:s uttalande. Även om nyckelordet *likvärdiga* förekommer i andra dokument författade av EU blir dock avvikelsen i EU:s uttalande efter MM 2019 särskilt intresseväckande eftersom den följs upp med AU:s formulering; förekomsten i AU:s uttalande och avsaknaden i EU:s för tankarna till deras historiska asymmetriska relation.

5. Slutsats, diskussion och vidare forskning

I detta kapitel konstateras en slutsats, vilken bygger på ovanstående analys och som även sammankopplar analysen med studiens givna postkoloniala- och liberala tendenser (se Tabell 1). Efter att studiens slutsats presenterats följer en diskussion av slutsatsen som placerar den i ett

större sammanhang för vidare nyansering. Diskussionen knyter an till tidigare forskning, men kan även relateras till avsnittet om vidare forskning som belyser de aspekter som kan vidareutvecklas.

5.1 Slutsats och diskussion

Efter genomförd kritisk diskursanalys av JAES-samarbetets diskurs, där diskurssemantik och nyckelord stått i centrum, kan vi konstatera att diskursen påvisar postkoloniala tendenser, vilket alltså besvarar studiens problemformulering: “präglas AU och EU:s samarbete, Joint Africa-EU Strategy (JAES), av en diskurs som uppvisar postkoloniala tendenser?”. Vår slutsats överensstämmer även med studiens hypotes att JAES-samarbetets diskurs lär påvisa postkoloniala tendenser; en hypotes som motiverades med att avkoloniseringsprocesser tar tid. Förekomsten av de postkoloniala tendenserna återkopplar tydligt till Mangalas uppmärksammande av rekonceptualiseringsprocessen där ‘donor/recipient relationship’ övergår till ‘a partnership of equals’, vilken dock Mangala kritiserar för att inte vara slutförd eller tillräckligt tillgodosedd.

För att även återkoppla till studiens första frågeställning, vilken följer: “hur konstruerar EU sin roll gentemot AU?”, kan vi konkludera att EU delvis konstruerar sig själva som den överordnade/vägledande aktören i relationen med AU. Detta framgår bland annat genom nyckelorden *donor, dependent, responsibility, our world, exploit, prioritise* och *vital* som knyter an till postkoloniala tendenser i termer av paternalism, civiliseringsverktyg och donor/recipient relationship (se Tabell 1). Vidare kan Bhambras diskussion om Lockes förmyndarskap kopplas till detta då ovanstående nyckelord påvisar en paternalistisk hållning i EU:s sätt att konstruera sig själva gentemot AU. Samtidigt är EU också måna om att betona parternas jämlika roll i samarbetet, vilka nyckelorden *cooperation, common interests, empowerment, ownership* och *equals* med flera påvisar då de knyter an till de liberala tendenserna anti-paternalism, gemensamma värderingar och jämlika parter (se Tabell 1).

För att även tillgodose studiens andra frågeställning “i vilken utsträckning påvisar JAES-samarbetets diskurs postkoloniala tendenser?”, kan vi konstatera att de postkoloniala tendenserna förekommer i begränsad utsträckning. De liberala tendenserna präglar alltså diskursen i markant större utsträckning än vad de postkoloniala gör. Något som dock är högst iögonfallande, och som förvånar oss med dess påtaglighet, är att diskursens liberala tendenser tenderar att förlora sitt värde/sin substans när övriga nyckelord, som påvisar postkoloniala tendenser, också förekommer. Således är det omöjligt att frångå det faktum att diskursen uppvisar postkoloniala tendenser - om än i begränsad utsträckning och även om de liberala utgör en majoritet. Detta kan relateras till Hansen och Jonssons artiklar, där EU:s

anti-paternalistiska hållning kritiserar för att sakna substans; förekomsten av postkoloniala tendenser i JAES-diskursen påvisar att Afrika delvis utgör ett instrumentellt medel för EU:s förverkligande av egna intressen. Vidare kan det även kopplas till Haastrups konstaterande att samarbetet till största del genererat fördelaktiga effekter för Europa, medan Afrika inte gagnats i samma utsträckning.

Givet att vi delar Faircloughs antagande om korrelation mellan diskurser och sociala praktiker, kan vi också förlänga vår slutsats; existerar postkoloniala tendenser i JAES-diskursen kan dessa tendenser även återfinnas i samarbetets sociala praktik. Vi vill dock betona att denna slutsats inte ämnar klargöra normativt hur samarbetets diskurs borde se ut, utan snarare att det är anmärkningsvärt att diskursen påvisar postkoloniala tendenser givet att samarbetets fundament förespråkar något helt annat.

Sammanfattningsvis har studiens syfte, problemformulering, frågeställningar såväl som hypotes tillgodosetts. Vi vill återigen betona att de postkoloniala tendenserna existerar, men dock i en begränsad utsträckning. Däremot är förekomsten av postkoloniala tendenser fortfarande högst anmärkningsvärd eftersom JAES-samarbetet påstår sig göra ett aktivt och resolut avståndstagande från en postkolonial och asymmetrisk relation.

5.2 Vidare forskning

För att besvara frågan huruvida AU och EU:s samverkansprojekt präglas av postkoloniala tendenser har denna studie betonat betydelsen av den lexikala aspekten och mer precist semantiskt utmärkande nyckelord. Även om officiella policydokument och uttalanden tydligt proklamerar samarbetets vision och ambition, och således är klart signifikativa för granskningssyftet, föreligger en risk att dessa inte fullständigt reflekterar de faktiska handlingar och praktiker som förekommer mellan aktörer under JAES-samarbetet. Med hänsyn till detta föreslår vi att samarbetet mellan AU och EU fortsatt granskas kritiskt, men då förslagsvis i en utsträckning som även omfattar sociala praktiker. Dessa sociala praktiker är svåra att utläsa via officiella dokument; följaktligen fordras att den förlängda och utvidgade kritiska granskningen utförs i den fysiska kontext de sociala praktikerna sker i.

Ytterligare en förlängning av vår studie kan vara att granska AU djupare. Till följd av studiens tidsmässiga begränsning krävdes diverse avgränsningar; givet den koloniala historiska bakgrunden föll således valet på EU som främsta fokus, men med tanke på AU:s växande inflytande som aktör inom internationella relationer och de intressen organisationen säger sig värna, vore det oerhört intressant att djupare undersöka AU med kritiska glasögon.

Därtill vore det även intressant att komponera en studie där diskursen analyseras utifrån ett perspektiv som belyser dess förändring över tid. Vi använder förvisso material som

samarbetets verksamhet producerat under flera år, men som konstaterat tidigare tar inte denna studie hänsyn till denna aspekt utan materialet undersöks i syfte att analysera huruvida diskursen präglas av postkoloniala tendenser. Vid inläsning av dokumenten noterade vi dock en intressant upptäckt som relaterar till nämnd utvecklingspotential: diskursen i FAP 2007, i jämförelse med exempelvis JAES 2017, upplevs vara dominerad av liberala tendenser. En potentiell tolkning och förklaring kan vara att JAES-samarbetet introducerades 2007, det vill säga samma år som FAP 2007. Även om studien som nämnt tidigare inte ämnar undersöka förändringar över tid kan detta utgöra intressant fakta för vidare forskning som tar hänsyn till spridning av dokumenten vad gäller år och huruvida det har skett en utveckling i diskursen från exempelvis 2007 till 2020.

Avslutningsvis är vi övertygade om att forskningsområdet, i synnerhet fallet JAES, rymmer fler intressanta upptäckter som uppmuntrar vidareutveckling på ett såväl inomvetenskapligt som utomvetenskapligt plan. Förhoppningsvis kan denna studie bidra till vidare forskning. Givet att postkoloniala tendenser förekommer uppstår frågan om det existerar ytterligare dolda postkoloniala tendenser bakom en väl genomtänkt retorik?.

Antal ord: 10 306

Referensförteckning

AU 1 = Afrikanska Unionens webbplats, About the African Union.

[Elektronisk resurs] Tillgänglig: www.au.int/en/overview.

Hämtdatum: 2019-12-07.

AU 2 = Afrikanska Unionens officiella webbplats, the Africa-EU partnership: “1st Africa-EU Summit”. [Elektronisk resurs]

Tillgänglig: <https://www.africa-eu-partnership.org/en/our-events/1st-africa-eu-summit>.

Hämtad: 2019-12-07.

AU 3 = Afrikanska Unionens officiella webbplats, the Africa-EU partnership: “the Africa-EU Strategic Partnership - A Joint Africa-EU Strategy”. [Elektronisk resurs].

Tillgänglig:

www.africa-eu-partnership.org/sites/default/files/documents/eas2007_joint_strategy_en.pdf

Hämtad: 2019-12-07.

Babarinde, Olufemi & Wright, (2013). “Africa-EU Partnership on Trade and Regional Integration ” i Mangala, Jack, *Africa and the European Union: A Strategic Partnership*. Basingstoke: Palgrave Macmillan. ISBN: 9781137269461

Bhambra, K. Gurinder (2007). *Rethinking Modernity: Postcolonialism and the Sociological Imagination*. DawsonEra eBooks, Palgrave Macmillan. ISBN: 9780230206410 (online)

Esaiasson, Peter - Giljam, Mikael - Oscarsson, Henrik - Towers, Ann - Wängerud, Lena, 2017. *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Femte upplagan. Stockholm: Norstedts juridik

EC 1 = Europeiska kommissionens officiella webbplats, International Cooperation and Development, Building Partnerships for Change in Developing Countries: “Joint Africa-EU Strategy”

Tillgänglig: <https://ec.europa.eu/europeaid/regions/africa/continental-cooperation>

Hämtad: 2019-12-07.

EC 2 = Europeiska kommissionens officiella webbplats, International Cooperation and Development, Building Partnerships for Change in Developing Countries: “Joint Africa-EU

Strategy - First Action Plan (2008-2010)”, Peace and Security s. 5-10, förkortning av dokumenttitel: FAP 2007

Tillgänglig: <http://www.africa-eu-partnership.org/sites/default/files/documents>

Hämtad: 2019-12-07.

EC 3 = Europeiska kommissionens officiella webbplats, International Cooperation and Development, Building Partnerships for Change in Developing Countries: “Joint Africa-EU Strategy - Second Action Plan (2011-2013)”, Regional Economic Integration, Trade and Infrastructure s. 25-36, förkortning av dokumenttitel: SAP 2010

Tillgänglig: <http://www.africa-eu-partnership.org/sites/default/files/documents>

Hämtad: 2019-12-07.

EC 4 = Europeiska kommissionens officiella webbplats, International Cooperation and Development, “Pan-African Programme” > “Annual Action Programme 2014 for the Pan-African Programme” > “Annex 7 Action Document for Support to Africa-EU Migration and Mobility Dialogue”, förkortning av dokumenttitel: ADMM 2014

Tillgänglig: https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/annex-7-migration-mobility_en.pdf

Hämtad: 2019-12-07.

EC 5 = Europeiska kommissionens officiella webbplats, International Cooperation and Development, Building Partnerships for Change in Developing Countries: “State of the Union 2018 - Strengthening the EU’s Partnership with Africa”, förkortning av dokumenttitel: SOTU 2018

Tillgänglig: <https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/soteu2018-factsheet>

Hämtad: 2019-12-07.

EP 1 = Europaparlamentets officiella webbplats: “Directorate-General for External Policies - Policy Department: The Joint Africa-EU Strategy”, förkortning av dokumenttitel: JAES 2017

Tillgänglig: <https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017>

Hämtad: 2019-12-08

ER 1 = Europeiska unionens råd/ministerrådets officiella webbplats, “Ministermöte EU-Afrikanska unionen, 21-22 januari 2019”, förkortning av dokumenttitel: MM 2019

Tillgänglig: <https://www.consilium.europa.eu/sv/meetings/international-ministerial-meetings>

Hämtad: 2019-11-15

Fairclough, Norman (1995). *Critical Discourse Analysis: the Critical Study of Language*. London: Longman Group Limited.

Grill, Karl (2006). "Anti-paternalism". *Theses in Philosophy from the Royal Institute of Technology n 17*. 79 + vii pp. Stockholm. ISBN 91-7178-404-7.

Haastrup, Toni (2013). "Africa-EU Partnership on Peace and Security" i Mangala, Jack, *Africa and the European Union: A Strategic Partnership*. Basingstoke: Palgrave Macmillan. ISBN: 9781137269461

Hansen Blom, Thomas & Stepputat, Finn (2005). *Sovereign Bodies: Citizens, Migrants and States in the Postcolonial World*. Princeton University Press. ISBN: 9780691121185

Hansen, Peo & Jonsson, Stefan (2011a). "Demographic Colonialism: EU-African Migration Management and the Legacy of Eurafrika". Linköpings Universitet. Routledge. ISSN: 1474-7731, DOI: 10.1080/14747731.2011.576842

Hansen, Peo & Jonsson, Stefan (2011b). "Building Eurafrika: Reviving Colonialism through European Integration, 1920-1960".

JAES 1 = Webbplats av Afrikanska Unionen (AU) och Europeiska Unionen (EU), the Partnership and Joint Africa-EU Strategy.

Tillgänglig: www.africa-eu-partnership.org/en/partnership-and-joint-africa-eu-strategy

Hämtad: 2019-12-08

Loomba, Ania (2015). *Colonialism/Postcolonialism*. Routledge. ISBN: 9781138807174

Mangala, Jack (2013a). "Africa-EU Strategic Partnership: Significance and Implications" i Mangala, Jack, *Africa and the European Union: A Strategic Partnership*. Basingstoke: Palgrave Macmillan. ISBN: 9781137269461

Mangala, Jack (2013b). "Africa-EU Partnership on Democratic Governance and Human Rights" i Mangala, Jack, *Africa and the European Union: A Strategic Partnership*. Basingstoke: Palgrave Macmillan. ISBN: 9781137269461

Mignolo, Walker (2018). *On Decoloniality: Concepts, Analytics, Praxis*. EBSCO eBooks. Duke University Press. ISBN: 9780822371779 (online)

NE 1 = Nationalencyklopedins webbplats, Kolonialism.

Tillgänglig: www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/kolonialism

Hämtad: 2019-12-08

NE 2 = Nationalencyklopedins webbplats, Afrika.

Tillgänglig: www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/afrika

Hämtad: 2019-12-08

NE 3 = Nationalencyklopedins webbplats, Andra världskriget

Tillgänglig: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/andra-världskriget>

Hämtad: 2020-01-02

NE 4 = Nationalencyklopedins webbplats, Atlantdeklarationen

Tillgänglig: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/atlantdeklarationen>

Hämtad: 2020-01-02

NE 5 = Nationalencyklopedins webbplats, Avkolonisering

Tillgänglig: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/avkolonisering>

Hämtad: 2020-01-02

NE 6 = Nationalencyklopedins webbplats, Paternalism

Tillgänglig: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/paternalism>

Hämtad: 2019-12-08

NE 7 = Nationalencyklopedins webbplats, Civilisera

Tillgänglig: <https://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/civilisera>

Hämtad: 2019-12-08

NE 8 = Nationalencyklopedins webbplats, Panafrikanism

Tillgänglig: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/panafrikanism>

Hämtad: 2019-12-08

NE 9 = Nationalencyklopedins webbplats, Västerlandet

Tillgänglig = <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/västerlandet>

Hämtad: 2019-12-08

NE 10 = Nationalencyklopedins webbplats, Suveränitet

Tillgänglig: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/suveränitet>

Hämtad: 2019-12-08

SO-rummet 1 = SO-rummets webbplats, Atlantdeklarationen

Tillgänglig: <https://www.so-rummet.se/kategorier/atlantdeklarationen>

Hämtad: 2020-01-02

SO-rummet 2 = SO-rummets webbplats, Kolonial frigörelse

Tillgänglig: <https://www.so-rummet.se/kategorier/kolonial-frigorelse>

Hämtad: 2020-01-02

SO-rummet 3 = SO-rummets webbplats, Efterkrigstiden 1945-1991

Tillgänglig: <https://www.so-rummet.se/det-korta-1900-talet/efterkrigstidens-huvudlinjer>

Hämtad: 2020-01-02

Udombana, J. Nsongurua (2004). "Back to Basics: The ACP-EU Cotonou Trade Agreement and Challenges for the African Union". *Texas International Law Journal*, Vol. 40, Issue 1 (Fall 2004), pp. 59-112, ISSN: 0163-7479.

Ugwuanyi, Ogbo Lawrence (2017). "Critiquing Sub-Saharan Pan-Africanism through an Appraisal of Postcolonial African Modernity". *Theoria: A Journal of Social & Political Theory*, Vol. 64 Issue 153 (Dec2017), pp. 58-84, ISSN: 0040-5817, DOI: 10.3167/th.2017.6415305

Winther, Jørgensen - Phillips, Louise (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Första upplagan. Lund: Studentlitteratur AB